

DUISSLAND

ALGEMEEN

De mogelijkheden voor het maken van motorboottochten bij onze oosterburen zijn enorm groot.

Voor de vaargebieden in het oosten zijn de moeite waard. Prachtige natuurgebieden zoals "Mecklenburger" en "Märkische Gewässer" met de "Havelwasserstraße" doen denken aan het Friese merengebied bij ons, alleen met dit verschil dat het er een tikkeltje rustiger is. Een nog niet ontdekt vaargebied ligt open.

PAPIEREN EN FORMALITEITEN

Zie voor een overzicht de uitgave Varen in het Buitenland

ICC

Voor alle vaartuigen met een vermogen van meer dan 3,6 kW (5 pk) aan de schroef is op alle Duitse binnenwateren een Klein Vaarbewijs 1 nodig.

Sportpatent / Streckenzeugnis

Zodra een vaartuig een grotere lengte heeft dan 15 meter, moet de schipper voor het varen op de Rijn in het bezit zijn van het Sportpatent en een Streckenzeugnis. Op de volgende vaarwegen is voor schepen boven de 15 meter lengte, boven het Sportschifferzeugnis, een Streckenzeugnis verplicht: Elbe van km 0 tot 607,5, Weser van km 0 tot 204,5, Donau van km 2.249 tot 2.327, Untere Havel km 68 tot 145,8, Oder van km 542,4 tot 704, Saale van km 0 tot km 36,65.

Een Sportpatent en een Streckenzeugnis zijn moeilijk of niet te verkrijgen en bovendien zijn de tarieven voor de afgifte naar Nederlandse maatstaven flink hoog. Nadere bijzonderheden over de verschillende documenten worden hierna vermeld.

Om in het bezit te komen van een Sportpatent moet een examen worden afgelegd. In Nederland kan men daarvoor terecht bij het KNMC in Nieuwegein (tel 030 603 99 35). De aanvraag geschiedt door middel van een speciaal formulier, dat voor de beroepsvaart is ingericht. Daarbij dient ook een geneeskundige verklaring te worden overlegd, eveneens op een speciaal formulier. Aanvragen kunnen worden gericht tot: Wasser- und Schifffahrtsdirektion West, 48147 Münster, Postfach 5905, tel. 0049.251.270 80.

De ANWB afdeling Watersport zou ervaringen van leden hieromtrent graag willen vernemen. Zie "Nawoord". Regels voor het afgeven van het Sportpatent zijn opgenomen in het "Reglement betreffende het verlenen van patenten voor Rijn schippers".

De voorwaarden voor afgifte zijn:

- overlegging van een bewijs dat er tenminste acht stroomopwaartse en acht stroomafwaartse reizen op het riviervak zijn gemaakt waarvoor het patent

wordt aangevraagd en dat de aanvrager daarbij drie maal in elke richting in de laatste drie jaar het roer heeft bediend. In het kader van een cursus wordt het aantal reizen teruggebracht tot 4 keer stroomop- en 4 keer stroomafwaarts;

- het afleggen van een theoretisch en praktisch examen;
- het overleggen van een medische verklaring waaruit de lichamelijke geschiktheid blijkt voor het besturen van een vaartuig en in het bijzonder of het gehoor-, gezichts- en kleuronderscheidingsvermogen voldoende is;
- een leeftijd van tenminste 18 jaar.

Bevoegd tot het afgeven van een Sportpatent is de Wasser- und Schifffahrtsdirektion Münster, 48147 Münster, Postfach 5905.

Scheepsattest

Jachten met een lengte van 20 meter of meer (of als het product van lengte x breedte x diepgang = 100 of meer) moeten zijn voorzien van een keuringsbewijs (Scheepsattest). Informatie hierover is te verkrijgen bij: Scheepvaartinspectie, Schravenleuve 665, 3065 SC Rotterdam, tel: (010) 266 85 00.

Deze documenten zijn niet vereist op de wateren waar de "Seeschiffahrtstrassen-Ordnung" van kracht is. Dat zijn de Wadden, de Westduitse benedenrivieren tot de eerste sluis, de Elbe tot Hamburg en het Nord-Ostsee-Kanal. U kunt dus met een groot binnenschip zoals een zeiltjalk, over de Duitse Wadden en door het Nord-Ostsee-Kanal naar de Oostzee varen zonder in het bezit te zijn van de verschillende Duitse vaar -en scheepsdocumenten.

ICP

In Duitsland heeft u een ICP nodig.

Sluizen en bruggen

Duitsland bezit een uitgebreid net van waterwegen. Nederlandse zeiljachten zien we veel op de Noord-Duitse wateren op weg naar en van de Deense wateren en verder zien we vrij veel Nederlandse motorkruisers op de Rijn en op de Moezel. Bij het plannen van een tocht door Duitsland moeten we er rekening mee houden, dat het aantal jachthavens er gering is in vergelijking wat in Nederland gewoon is. Ook de mogelijkheden om onderweg een ligplaats te improviseren, zijn praktisch nihil.

Hoogten van vaste bruggen

Over de scheepvaartkanalen in Duitsland zijn bruggen gebouwd met een doorvaarthoogte van ongeveer 4 m. Lagere bruggen komen voor over de kleine kanalen in Noordwest Duitsland. Deze hoogten worden genoemd bij de "Vaarroutes".

De hoogte van de Rijnbruggen is aangegeven in de beschrijving van deze rivier in dit inlichtingenblad; de hoogte van de bruggen over de andere rivieren is 4 m of meer met uitzondering van die over de Lahn en de Adler.

Vaarwegen zonder vaste bruggen

Met staande mast kunnen zeiljachten varen over:

- het Nord-Ostsee-Kanal;
- de Eider;
- de Ems tot Papenburg;
- de Unter-Weser en de Mittelweser tot Bremen;
- de Untere Hunte tot Oldenburg;
- de Elbe tot een punt direct stroomopwaarts van Hamburg.

Bedieningstijden

De bedieningstijden van de kunstwerken kunt u vinden in de diverse gidsen. Doorgaans worden ze de hele dag bediend, zeker op de grote vaarwegen. Op de kleinere vaarwegen is er vaak een middagpauze (duur één uur) tussen 12.00 uur en 14.00 uur.

Scheepvaartstremmingen

In de grote vaarwegen komen volledige scheepvaartstremmingen zelden voor doordat de sluzen dubbel zijn uitgevoerd en er geen beweegbare bruggen over die vaarwegen liggen. In de kleinere vaarwegen komen stremmingen wel eens voor.

Vaarreglementen

Duitsland kent vijf groepen scheepvaartreglementen:

- I. de Rijn, de Moezel en de Donau
- II. de overige Westduitse binnenwateren;
- III. de Westduitse kustwateren;
- IV. de zee;
- V. het Bodenmeer

Nadere bijzonderheden volgen hieronder.

I. Voorschriften voor de Rijn, de Moezel en de Donau

Op de Rijn is het Internationale Rijnvaartpolitiereglement van kracht. Dit is hetzelfde reglement dat op de Nederlandse Rijn (inclusief de Waal en de Lek) geldig is. Dit reglement is opgenomen in deel 1 van de Almanak voor Watertoerisme.

De voorschriften voor de Moezel en de Donau komen vrij nauwkeurig met de Rijnvoorschriften overeen. Deze reglementen hoeven niet aan boord te zijn van vaartuigen die korter zijn dan 20 m.

II. Voorschriften voor de overige Westduitse binnenwateren

Op de Westduitse kanalen en op vele rivieren geldt de "Binnenschiffahrtstraßen-Ordnung" van 30 juni 1985. Er zijn geen tegenstellingen tussen het Rijnvaartpolitiereglement en de bovengenoemde "Ordnung". De vaarpraktijk op de

Nederlandse wateren komt dus overeen met de vaart op de Westduitse binnenwateren. Ook dit reglement hoeft niet aan boord te zijn van vaartuigen korter dan 20 m.

Nationale vlag en naam

Elk jacht moet de nationale vlag voeren en bovendien voorzien zijn van naam of kenspreuk. Dit geldt ook voor bij voorbeeld opblaasboten. Voorts moet de naam en de woonplaats van de eigenaar op een in het oog vallende plaats aan de binnen- of buitenzijde van het schip aangebracht zijn. Op een bijboot van een schip behoeft slechts een zodanig kenteken te zijn aangebracht, dat daaruit kan worden opgemaakt, wie de eigenaar is.

Kegel voor zeil en motor

Wanneer u overdag op een zeilend zeiljacht de motor heeft bijstaan, moet op het voorschip een zwarte kegel worden gevoerd. 's Nachts moet dan de motorbootverlichting branden.

Bezoekvlag

Het is een goede gewoonte om in het buitenland een vlag van het gastland in het stuurboordswant ter hoogte van de zaling te hijsen.

Marifoon

Zodra een marifoon geïnstalleerd is, moet u in Duitsland in het bezit zijn van een bedieningscertificaat en een Machtiging.

Wanneer u op de binnenwateren een marifoon aan boord heeft, bent u tijdens slecht zicht verplicht op kanaal 10 uit te luisteren.

Op de Rijn moet u ook uitluisteren wanneer de rivierstand hoger is dan "Hochwassermarke I". In de toeleidingskanalen naar de sluizen moet u overschakelen op het kanaal van de sluis. De sluizen in de Boven-Rijn en in de druk bevaren zijrivieren werken afwisselend op de kanalen 18 en 20, de sluizen in de west- en noordduitse kanalen meestal op kanaal 20 met uitzondering van de sluis Uelzen (in het Elbe-Seiten-Kanal), die op kanaal 18 werkt, en de sluizen in het Elbe-Lübeck-Kanal op kanaal 22.

VOORZIENINGEN

Lig- en aanlegplaatsen

De waterwegen in Duitsland zijn te vergelijken met autowegen zonder vluchtstrook en zonder picknickplaatsen. De oevers zijn te ondiep om er langs af te meren. Bovendien moet u rekening houden met de zuiging van de langskomende scheepvaart. Om te overnachten of voor het doen van inkopen bent u dus aangewezen op jachthavens, overslaghavens of loswallen. De Duitse waterwegen

zijn dus ingericht als de grotere Nederlandse kanalen en rivieren, die evenmin rustige ligplaatsen bieden.

Alleen in de het oosten van Duitsland vindt u meren die vergelijkbaar zijn met die in Nederland. Met name de Müritz Wasserstraße, Havel Wasserstraße en Märkische Gewässer zijn prachtige vaargebieden. De jachthavens zijn vrijwel zonder uitzondering in beheer bij een watersportvereniging.

MOTORBRANDSTOF

Dieselolie

Langs de Duitse waterwegen is een minder dicht net van motorbrandstofpompen zoals in Nederland aanwezig. Daarom is het aan te bevelen in Nederland zo vol mogelijk te tanken. Opgaven van tankstations langs het water worden genoemd in de "Führer für Binnen-Fahrtensport des Deutschen Motoryachtverbandes e.V.", en in de "Führer Ost-Deutschland binnen von Elbe bis Oder".

In de B.R.D. mag aan boord van jachten geen rode dieselolie gebruikt worden. In de tank mag alleen witte dieselolie aanwezig zijn zoals ook door het wegverkeer wordt gebruikt. Het Noord-Oostzeekanaal is vrijhavengebied en daar mag u wel rode dieselolie gebruiken.

Als u de rondtocht Maas-Moezel-Rijn maakt: in Luxemburg is witte dieselolie bijzonder goedkoop. Verder mag u in België wel rode diesel tanken. De inhoud van de tank mag opgebruikt worden in Duitsland. U moet wel kunnen aantonen (afleverbon) dat de rode diesel in België is getankt. Houdt er rekening mee dat met laboratoriumonderzoek fraude eenvoudig is aan te tonen.

Flessengas

In de B.R.D. gelden voor jachten nog geen veiligheidsvoorschriften voor de installatie van flessengas. Die gelden al wel voor de vaartuigen met een gewicht groter dan 15 ton.

Nederlandse gasflessen kunnen niet worden ingeruild met uitzondering van Camping Gaz, de aluminium 5 kg flessen van BP-caravangas en van Benegas.

INFORMATIEMATERIAAL

De vermelde prijzen zijn slechts een indicatie. Breng tijdig een bezoek aan een van de genoemde besteladressen om de gidsen en kaarten te bekijken. U zult merken dat de buitenlandse uitgaven twee tot vier maal zo duur zijn als de ANWB-waterkaarten en -almanakken. De verschillende Nederlandse kaartverkopere verstrekken (of verkopen) prijslijsten.

Waterkaarten

Gewässerkarte Deutschland:

1. Nordwest : Rhein-Elbe / Ems-Weser mit Mittellandkanal

2. Nordost: Elbe-Oder, mit Berlin und Mecklenburgischer Gewässern

3. Süd: Main – Mosel – Donau – Neckar – Bodensee

Uitgeverij Edition Maritim te Hamburg

Gewässerkarte Saar mit Saar-Kohlen-Kanal; Konz – Gondrexange

Uitgeverij Edition Maritim te Hamburg

Sportschiffahrtskarten Binnen:

1. Berlin & Märkische Gewässer

2. Berlin und Mecklenburger Gewässer

3. Die nördliche Oder und die Peene

4. Die Elbe und Kanalverbindungen

Uitgeverij Nautische Veröffentlichung Verlagsgesellschaft mbH te Arnis

VAARROUTES

Naar de Oostzee (over binnenwateren van Noord Duitsland)

Delfzijl-Holtenau (bij Kiel)

385 km, 9 sluizen

Maximum kruiphoogte 2.50 m en maximum diepgang 1.40 à 1.50 m (Elbe-Weser Kanal).

Moeilijke punten

De Unter Elbe van Otterndorf naar Brunsbüttel vormt een 10 zeemijl lang onbeschut vaarwater met krachtige getijdenstroom en drukke zeevaart. Bij wind tegen stroom loopt hier een steile tijzee.

Ook de Unter Weser bij Bremerhaven en de Ems van Delfzijl naar Emden kunnen bij harde wind tegengesteld aan de stroomrichting flinke eisen stellen aan de zeewaardigheid van het schip en de bemanning.

Delfzijl - Emden (Ems) 13 km

Emden-Dörpen (Dortmund-Ems-Kanal)

64 km² sl.

Tot de sluis Herbrum (54 km) is de Ems onderhevig aan getijden. Het is goed mogelijk om in één tij van Delfzijl naar Herbrum te varen. Jachthavens vinden we in Emden, Leer, Bingum en Weener, goede ligplaatsen bij Papenburg en in een Eemsarm boven de Herbrumsluis.

De sluizen worden op zon- en feestdagen bediend van 9-15 uur.

Dörpen - Oldenburg (Küsten-Kanal)

70 km² sl.

Het Küsten-Kanal doorsnijdt een hoogveengebied. De kanaaloevers zijn hoog en eentonig.

Mooi liggen we 800 m ten O van de sluis Dörpen in een kort N-Z lopend kanaaldeel, onderdeel van het toekomstige tracee van het Dortmund-Ems-Kanal. Verder vinden we een rustige ligplaats in de monding van het Elisabethfehn-Kanal achter de vaste brug H 4 m, maximum diepgang daar ter plaatse circa 1.20 m. Overigens kunnen we onderweg ankeren in zwaikommen, tussen twee ankers, evenwijdig aan de vaargeul en daar zo ver mogelijk van verwijderd (ankerlicht niet vergeten). Op zon- en feestdagen worden de sluizen bediend van 9-12 uur, geen bediening op de beide Paas- en Pinksterdagen en op 1 mei. Voorts vindt geen bediening plaats op de zaterdag voor Pasen en Pinksteren na 13 uur.

Oldenburg - Bremerhaven (Untere Hunte en Unter Weser) 58 km

Over de Untere Hunte en de Weser. Getijverschil in Oldenburg 2.40 m. We kunnen deze afstand in één tij varen. In dit traject liggen geen vaste bruggen, doch de hefbrug H 4.40 m boven GHW in gesloten stand die 18 km ten oosten van Oldenburg ligt, wordt niet voor jachten met strijkbare mast geheven (in geheven stand H 24.90 m bij GHW).

Onderweg kunnen we door het getijverschil en de steenstorting langs de oevers nergens afmeren. Er is een jachthaven in Elsfleth, toegankelijk door een keersluis die echter bij laagwater en ook 's-nachts niet wordt bediend. Voorts is er een meermogelijkheid in de monding van de Schwei bij Rodenkirchen.

De Weser heeft het karakter van een open getijrivier, waar het bij wind tegen het tij flink ruw kan zijn. Snelvarende zeeschepen veroorzaken een flinke zuiging zodat langs ondiepe oevers een hoge steile golf meeloopt.

Waterwegen in Oost Nederland en Noord Duitsland

Bremerhaven - Otterndorf

(Elbe-Weser-Kanal)

64 km³ sl.

De "Binnenschiffahrtsweg Elbe-Weser" bestaat uit 3 vaarwegen van geringe capaciteit. Van Bremerhaven af gerekend varen we, bij voorkeur met vloed, eerst 22 km over de Geeste, een riviertje waarvan de diepte bij GLW tot de sluis (6 km) slechts 1 m is (getijverschil ruim 3 m). Daarna komt u op kanaaltjes. De laagste vaste brug is H 2.50 m. U moet er wel rekening mee houden dat de waterstand kan variëren. Het is daardoor soms mogelijk met 2,80 m kruiphoogte te varen, maar reken daar maar niet op. Wanneer onverhoopt de brug te laag blijkt, kunt u contact opnemen met de sluismeester te Otterndorf (s 00-4947512190) die extra kan spuien. De vaardiepte is officieel 1.50 m, maar in de praktijk is de maximum diepgang 1.40 m. Door kroos enzovoorts kan de wierpot in korte tijd verstoppert. Jachten, breder dan 3 m, moeten de vlag N voeren. Bij ontmoetingen heeft de vaart richting Bremerhaven voorrang. De maximum toegelaten vaarsnelheid van 8

km/uur wordt hier streng gecontroleerd. Onderweg kunt u op verschillende punten een ligplaats improviseren. De aardigste ligplaats biedt Bederkesa. In Otterndorf kunt u de mast pas weer buiten de sluis, die in de zeekerende dijk is gebouwd, oprichten. Aan de Elbekant is een kraan beschikbaar voor het opzetten of strijken van de mast. De drie sluizen worden ook 's zondags bediend doch de eerste en de laatste sluis kunnen, evenals op werkdagen, alleen afhankelijk van het tij worden geopend. In Otterndorf staat de sluis soms open. Er kan dan veel stroom door lopen. Niet doorvaren zonder overleg met de sluiswachter.

Otterndorf - Brunsbüttel (Elbe) 17 km

U vaart door een geultje tussen de platen naar het hoofdvaarwater. De diepte in het geultje is bij laagwater circa 0.50 m.

De Unterelbe kunt u het beste vergelijken met de Wielingen en de Westerschelde tussen Zeebrugge en Vlissingen. Het zou dwaasheid zijn dit traject zonder zeekaart te bevaren. Zeeschepen varen hier op volle snelheid. Hun zuiging veroorzaakt op ondiepe gedeelten een hoge brekende golf. Daarom moet u op diep water blijven. Op het open gedeelte van de Elbe ligt de N zijde van de vaargeul het verst van de vaarlijn van de zeevaart.

Brunsbüttel - Holtenau (Nord-Ostsee kanal)

99 km² sl.

Het Nord-Ostsee-Kanal (Kielerkanaal) is een aantrekkelijke vaarweg door gedeeltelijk golvend landschap. Er mag gezeild worden, als de motor maar bijstaat. In dat geval moet natuurlijk de kegel gehesen zijn. Er zijn een zestal punten aangewezen voor overnachting o.a. in Brunsbüttel en bij Holtenau.

We mogen de sluizen, die aan weerszijden van het kanaal zijn gebouwd, naderen zodra aan de signaalmast op het sluisseiland tussen de sluisgolven een wit onderbroken licht boven een groen wordt ontstoken. Wachtplaats voor jachten in Brunsbüttel op de Elbe, ten O. van de meest oostelijke sluisopening (Alte Vorhafen). Jachten mogen de sluis binnenvaren wanneer een wit onderbroken licht wordt getoond en geen andere (gekleurde) lichten. Let op de aanwijzingen via de luidspreker. Gewoonlijk moeten jachten als laatste binnen varen. Wees voorzichtig op de geleidebalken; ze zijn spekglad.

Meestal moeten jachten doorvaren tot voor in de sluis. Het kanaalgeld (€ 11,- voor jachten tot 10 m, € 17,- tot 12 m, € 33,- tot 16 m, € 39,- tot 20 m lang) kan worden betaald in de kiosk op de kade langs de sluis Holtenau. Desgewenst kunnen we meteen voor de terugreis betalen. De kwitantie moet worden afgestempeld in het bedieningsgebouw op de sluis, 2e etage. Er is een "Merkblatt" met gegevens over de vaart door het kanaal verkrijgbaar bij Wasser- und Schifffahrtsdirektion Nord, Hildenburgufer 247, D – 24106 Kiel, Duitsland.

Via het Elisabethfehnkanaal

We kunnen de route bekorten door tussen Leer (aan de Ems) en Friesoyte (aan het Küstenkanal) de route te nemen over het Elisabethfehnkanaal: 32 km korter, 1 sluis extra, maximum toegelaten diepgang 0.90 m. De bediening moet een dag van tevoren tot 15.00 uur telefonisch worden aangevraagd tel. 00-4944057437.

Overleggen op de sluis Oldenburg of Dörpen of op de stuw in de Leda bij Leer kan ook. Bediening ma. t/m vr. van 7.30-15.30 u, zat., zon- en fd. van 7.30-13.00 u.

Naar de Oostzee, via Mittelland-Kanal, Elbe-Seitenkanal en Elbe-Lübeck-Kanal

Lobith - Travemünde

637 km 16 sl. (+ 1 hefwerk)

Maximum kruiphoogte 4 m en maximum diepgang 2.10 m (Westduitse kanalen).

Lobith - Minden

297 km 7 sl.

Nadere bijzonderheden worden vermeld onder de route beschrijving "Naar de Boven Weser", verder in dit inlichtingenblad.

Minden - Monding van het Elbe-Seitenkanal (Mittelland-Kanal)

132 km 2 sl.

Eentonige vaart over het Mittelland-Kanal. Er is weinig meergelegenheid. Er zijn jachthavens bij Hannover (46 km van Minden) en Braunschweig (130 km van Minden).

Mittelland-Kanal - Elbe

(Elbe - Seitenkanal)

115 km 1 sl. (+ 1 hefwerk)

Het Elbe-Seitenkanal is een nieuw kanaal met over het algemeen hoge oevers. Er is nauwelijks beroepsvaart. In Uelzen is een jachthaventje. Elbe (tot de monding van het Elbe-Lübeck-Kanal), 4 km

Elbe-Lübeck-Kanal (van de Elbe - Lübeck)

62 km 6 sl.

Aantrekkelijk te varen oud kanaal. Onderweg zijn weinig meerplaatsen maar bij Güster aan de Prüss-See, bij kmraai 40, is een passantenhaven. Lübeck, waar jachthavens zijn gevestigd, is de moeite van een bezoek waard.

Trave (Lübeck - Oostzee)

27 km - sl.

Druk verkeer door de veerdiensten naar Scandinavië. In Travemünde zijn enkele jachthavens.

Rijn

Lobith - Bazel

700 km 10 sl.

Dit is de drukste scheepvaartweg ter wereld en mede door de krachtige rivierstroom is dit vaarwater alleen geschikt voor zeer ervaren watertoeristen, die de beschikking hebben over een snelle en vrij zeewaardige boot. Ook zeiljachten kunnen deze rivier bevaren mits hun kruissnelheid vrij hoog ligt, bijv. 12 km per uur.

Bruggen

De bruggen over de Rijn zijn vast en laten beneden Straatsburg een doorvaarthoogte toe van 9 m tot 12.80 m bij het hoogst toegelaten vaarpeil. Normaal is de waterstand lager en zijn de bruggen tot 4 m hoger, dan bij het hoogst toegelaten vaarpeil.

Diepte

De minste diepte bij lage rivierafvoer bedraagt tot Keulen 2.50 m, verder tot Koblenz 2.10 m, tot Speyer (kmr 400) 1.90 m, tot Maxau (kmr 362) 1.70 m. Verder bovenstrooms is de diepte minstens 2.50 m. Rivierdelen met afwisselend karakter. De Rijn stroomt door verschillende streken, die onderling sterk verschillen. Van noord naar zuid, dus in stroomopwaartse richting, kunnen de volgende gebieden onderscheiden worden:

Lobith (kmr 865) - Keulen (kmr 687)

178 km

(stroomsnelheid 4 à 5 km/uur). Wanneer we de Rijn van Nederland uit opvaren, dan valt tot Keulen de grote gelijkenis op met de Waal tussen Tiel en Nijmegen. De rivier is breed, de vaargeul is goed betond. Langs de oevers liggen kribben met strandjes. Het landschap langs de rivier is vlak en biedt weinig afwisseling. Er is veel industrie. In dit gedeelte ligt het bij watertoeristen beruchte havengebied van Duisburg-Ruhrort (kmr 793-770). Vrachtschepen moeten stuurboordswal houden van de Nederlandse grens tot Duisburg. Behalve in jachthavens kunnen we een ligplaats vinden in verschillende baggergaten maar ze zijn niet alle toegankelijk. De grootste onderlinge afstand tussen bruikbare ligplaatsen is minder dan 20 km.

Keulen (kmr 687) - Koblenz (kmr 592)

95 km

(stroomsnelheid 4 à 5 km/uur).

De kribben langs de oevers zijn vrijwel verdwenen. Voor het vinden van een ligplaats zijn we op havens aangewezen. Langs dit gedeelte van de Rijn zijn dus geen baggergaten. Van ongeveer Bonn af zien we de toppen van het Zevengebergte. In Koblenz mondt de Moezel in de Rijn uit. De grootste onderlinge afstand tussen bruikbare ligplaatsen bedraagt hier 37 km

Koblenz (kmr 592) - St. Goar (kmr 557)

35 km

(stroomsnelheid 5 à 6 km/uur).

Dit gedeelte van de Rijn is beroemd door zijn prachtige omgeving met beboste bergen, steile rotsen en oude stadjes. De rivierbedding is hier betrekkelijk smal, zodat de watertoerist zich k... dicht bij het beroepsverkeer moet wagen. Buiten de betonde vaargeul liggen rotsen en grindbanken tot vlak onder de waterspiegel. Behalve bij Koblenz en in St. Goar zijn er geen ligplaatsen. Bij Bad Ems, 6 km bovenstrooms van Koblenz, mondt de Lahn in de Rijn uit.

St. Goar (kmr 557) - Bingen (kmr 528)

29 km

(stroomsnelheid gemiddeld 5 à 7 km/uur).

In dit rivierdeel komen twee trajecten voor, die gekenmerkt worden door extra grote stroomsnelheid, scherpe bochten rond uitspringende hoge oevers, vele uit rotsen bestaande ondiepten. Gelukkig zijn de ondiepten uitstekend betond. Voorts is de afgelopen jaren de doorvaart verbeterd: de stroom is beter gereguleerd en de hoogste rotspunten zijn opgeruimd. De bedding in deze stroomdelen is nu verruimd tot 120 m breed, de stroomsnelheid is verminderd tot circa 8 à 9 km/uur. Om deze stroomdelen stroomopwaarts veilig te kunnen bevaren moet een jacht sneller kunnen lopen dan 12 km/uur. Wanneer we deze snelheid niet geruime tijd kunnen volhouden, moeten we een sleepje vragen.

Slepen stelt wel bijzondere eisen aan schip en schipperskunst. In dit vaarwater lopen piekgolven, waarvan de kruin soms aan dek komt, ook bij een hoog vrijboord. Om de juist koers te vinden kunnen we achter een vrachtschip aanvaren dat niet te snel loopt. Grootste onderlinge afstand tussen bruikbare ligplaatsen bedraagt 23 km.

Bingen (kmr 527) - Mainz (497)

30 km

(stroomsnelheid 3 à 5 km/uur).

De vaargeul is betond, er zijn geen bijzondere moeilijkheden te verwachten. Het landschap is vlak, de toppen van de Hunsrück en de Taunus zien we op enige afstand liggen. Langs dit riviervak liggen veel jachthavens. In Mannheim mondt de Main in de Rijn uit.

Mainz (kmr 497) - Mannheim (kmr 428)

69 km

(stroomsnelheid 4 à 5 km/uur).

De vaargeul is betond, er zijn geen bijzondere moeilijkheden te verwachten. Het landschap biedt weinig afwisseling. Er zijn vrij veel jachthavens langs dit riviervak. In Mannheim mondt de Neckar in de Rijn uit. Tussen de monding van de Neckar en Lorch moet de vrachtvaart stuurboordswal houden.

Mannheim (kmr 428) - Iffezheim (kmr 334)

94 km

(stroomsnelheid 5 à 7 km/uur).

De rivier leidt over een hoogvlakte met veel bos. Er is geen echte vaargeul. Op de ondiepten liggen radartonnen; we moeten dan de andere oever houden. Het is aan te bevelen het echolood nauwkeurig in de gaten te houden. Langs dit rivierdeel zijn verschillende jachthavens gevestigd, maar we vinden vooral mooie ligplaatsen in de oude afgesneden rivierarmen. De algemene naam voor zo'n rustige oude Rijnarm is "Altrhein", geliefd om de rust, gevreesd om de muggen.

Iffezheim (kmr 334) - Straatsburg (kmr 295)

39 km² sl.

(stroomsnelheid 3 à 5 km/uur).

We varen over de gekanaliseerde rivier. De stroomsnelheid is het grootst direct benedenstrooms van de sluizen, het kleinst direct bovenstrooms. Langs dit riviervak zijn enige jachthavens gevestigd.

In Straatsburg bestaat een scheepvaartverbinding met het Canal du Marne au Rhin. Dit kanaal staat op zijn beurt in verbinding met de Moezel (naar Koblenz), het Canal de l'Est (naar de Maas in België) en voorts met de Marne naar Parijs. In Straatsburg treffen we een jachthaven aan in het Canal de Jonction nabij de Citadelle.

Straatsburg (kmr 295) - Breisach (kmr 226)

69 km⁴ sl.

(stroomsnelheid 3 tot 6 km/uur).

De route leidt afwisselend over de gekanaliseerde rivier en door sluiskanalen. Niet aantrekkelijk, weinig jachthavens.

Breisach (kmr 226) - Monding van het Canal du Rhône au Rhin (kmr 185)

41 km³ sl.

(stroomsnelheid 2 tot 4 km/uur).

We varen op een breed, saai scheepvaartkanaal op Frans gebied, het Canal d'Alsace. De stroom voedt de krachtcentrales, die bij de sluizen zijn gebouwd. Bij de sluizen is gewoonlijk gelegenheid om te overnachten.

Monding van het Canal du Rhône au Rhin (kmr 185) - Bazel (kmr 165)

20 km¹ sl.

(stroomsnelheid op het kanaalgedeelte - 12 km lang - 2 à 4 km/uur, op de rivier - 8 km lang - circa 8 km/uur).

Er zijn hier geen jachthavens. In Bazel is het eigenlijk voor jachten niet mogelijk om af te meren.

Bovenstrooms van Bazel

We kunnen nog tot Rheinfelden doorvaren, een afstand van 19 km. Bovenstrooms van Rheinfelden zijn weliswaar stuwen met sluizen, maar de waterstand is er zo laag, dat we er niet met een jacht kunnen varen. Wel zijn er plannen tot kanalisatie, een begin van uitvoering is echter nog niet gemaakt. Er zijn nergens jachthavens.

Moezel (en Saar)

Koblenz - Perl (Franse grens)

243 km 13 sl.

Sinds de kanalisering in 1964 is deze rivier bijzonder aantrekkelijk voor watertoeristen. Dankzij de sluizen en stuwen staat er onder normale omstandigheden weinig stroom: alleen na abnormaal zware regen neemt de stroom toe.

Naast de grote sluizen voor de vrachtvaart zijn z.g. "Bootsschleusen" gebouwd, afmetingen 18 x 3.50 m, die door de watertoerist via een druk-op-de-knop-systeem moet worden bediend. Deze sluizen zijn gratis.

Voor de grote sluizen is sluisgeld verschuldigd, maar er is geen sluisgeld verschuldigd als we met vracht- of passagiersschepen meeschutten.

Het landschap is van het water af gezien imponerend. Er zijn nog weinig jachthavens gebouwd: de grootste onderlinge afstand tussen twee jachthavens bedraagt thans 48 km. Op de Moezel worden veel klachten over de rondvaartboten en de snelle motorjachten gehoord.

De Saar naar Saarlouis/Dillingen is in 1988 voor het scheepvaartverkeer opengesteld (90 km, 6 sluizen, 55 m hoogteverschil). Tegenwoordig (2000) kan Saarbrücken bereikt worden, en kan ook het rondje Moezel, Saar, Rhein-Marnekanaal, Moezel gevaren worden. In de benedenloop, tussen de Duitse en Franse douaneposten, is een jachthaven ingericht.

Lahn

Lengte van het bevaarbare gedeelte

67 km 12 sl.

Max. kruiphoogte 3.50 m, max. diepgang 1.60 m, max. snelheid 12 km/uur.

Kleinschalige zijrivier, die 6 km bovenstrooms van Koblenz in de Rijn uitmondt.

Weinig scheepvaart. De berghellingen zijn bezet met bossen, die zich een enkele keer tot de oever uitstrekken. Een bezoek aan deze rivier is bijzonder aan te bevelen bij voorbeeld in combinatie met een rondvaart over de Maas, Moezel en Rijn.

Main

Lengte (tot Bamberg)

388 km 36 sl.

Max. kruiphoogte 6.40 m, diepgang tenminste 2.50 m.

Drukke scheepvaart. De rivier is van Mainz tot Aschaffenburg minder aantrekkelijk (90 km), maar verder bovenstrooms juist bijzonder mooi. Naast de scheepvaartsluizen zijn "Bootsschleusen" gebouwd. De afmetingen daarvan zijn van Mainz tot Aachaffenburg 22 x 3.50 m, verder bovenstrooms 12 x 2,50 m. Er zijn vrij veel jachthavens aanwezig. De gemiddelde onderlinge afstand bedraagt 21 km, maar de grootste afstand tussen twee jachthavens bedraagt niet minder dan 55 km.

Main-Donau-Kanal

Bamberg - Nürnberg

72 km 7 sl.

Aan dit kanaal wordt al tientallen jaren gewerkt. Naar het zich nu laat aanzien zal de verbinding tussen de Main (en daarmee met de Rijn) en de Donau niet eerder zijn gerealiseerd dan na 1992.

Thans is het gedeelte gereed tussen Bamberg en Roth, 22 km boven Nürnberg. Tot nog toe is bij de aanleg van dit kanaal geen rekening gehouden met recreatievaart: er zijn geen "Bootsschleusen" gebouwd, er mag alleen worden aangelegd in de voorhavens van de sluizen, die daar trouwens niet op zijn ingericht. Over een afstand van 15 km is het kanaal gegraven in de bedding van de Regnitz, een riviertje, verder is deze verbinding een echt kanaal. Aan de verbinding met de Donau ontbreekt nu nog het gedeelte van Roth tot Regensburg, een afstand van 99 km.

Neckar

Mannheim - Plochingen

201 km 27 sl.

Max. kruiphoogte 5.40 m, max. diepgang 2.30 m.

Voor het watertoerisme aantrekkelijke rivier, ondanks de vrij drukke vrachtvaart. Vooral tussen Heidelberg (24 km van de monding in de Rijn) tot Aldingen (172 km van de monding) is de rivier aan te bevelen. Ook bij toerroeiers is de rivier geliefd. Er zijn geen "Bootsschleusen" gebouwd. Onderlinge afstand tussen de jachthavens gemiddeld 32 km, grootste onderlinge afstand 80 km. In Heilbronn is een echte jachthaven in een havenkom, de overige liggen aan of in de rivier.

Rondvaart over het

Dortmund-Ems-Kanal

Lobith - Delfzijl

359 km 21 sl.

Afwisselende rondvaart over kanalen.

De kanalen bieden weinig aanlegmogelijkheden. Er zijn wel enkele jachthavens. Bij de bevolkingscentra moeten we gedurende de weekends rekenen op drukke oeverrecreatie.

Rijn (Lobith - Wesel)

48 km

Stroomsnelheid 4 à 5 km per uur. Zie voor nadere inlichtingen de beschrijving "Rijn".

Wesel - Datteln - Kanal

60 km 6 sl.

Halverwege is een jachthaven aanwezig. Overigens kan hier en daar een ligplaats geïmproviseerd worden.

Dortmund - Ems- Kanal (Datteln - Haren)

157 km 11 sl.

Onderweg zijn vele jachthavens en andere ligmogelijkheden, maar door de soms grote onderlinge afstanden moeten we de tocht toch vooraf in delen om te vermijden op een ongunstige plaats te moeten overnachten. Ten noorden van Meppen varen we niet meer in het kanaal, maar op de gekanaliseerde Eems.

In Haren kunnen we uit twee vaarmogelijkheden kiezen:

- over de Eems langs Emden en verder naar Delfzijl.

Haren - Delfzijl

94 km 4 sl.

Van Herbrum af varen we op getijdewater, afstand Herbrum-Delfzijl 68 km.

Tijdens harde wind kunnen hoge eisen worden gesteld aan de zeewaardigheid van vaartuigen op de Eems tussen Emden en Delfzijl.

- over het Haren-Rütenbrock-Kanal naar Ter Apel en verder over de Groninger veenkoloniale kanalen langs Stadskanaal naar Groningen.

Haren - Groningen

56 km 13 sl.

(beperkte zondagsbediening).

Maximum-diepgang 1.50 m.

Eems

Een bijzonder aantrekkelijk uitstapje voor kleine motorkruisers in dit gebied is een tocht naar de bovenloop van de Eems van Hanekenfähr naar Rheine. Het is een doodlopend riviertje, dat door een eenzaam overstromingslandschap leidt.

Het is bevaarbaar voor schepen met geen grotere diepgang dan 1.00 m, voor het meest bovenstroomse gedeelte met geen grotere diepgang dan 0.60 m. Ook de benedenloop van de Eems is een bezoek waard. In één van de vele afgesneden rivierarmen kunnen we een idyllische ligplaats vinden. Benedenstrooms van Herbrum is de rivier onderhevig aan getijden.

Naar de Boven-Weser

Lobith - Hannoverisch Münden

502 km 8 sl.

De tocht naar de Boven-Weser komt in aanmerking voor de schipper met veel rivier-ervaring. Tot Bevergern vinden we enkele nadere gegevens onder "Rondvaart over het Dortmund-Ems-Kanal".

Rijn (Lobith - Wesel)

48 km

Wesel-Datteln-Kanal (Wesel - Datteln)

60 km 6 sl.

Dortmund-Ems-Kanal (tot Bevergern)

87 km 1 sl.

Mittelland-Kanal (Bevergern - Minden)

102 km - sl.

Veel scheepvaartverkeer. Onderweg vinden we 4 jachthavens, grootste onderlinge afstand 36 km. Voorts zijn er jachthavens in het zijkanaal naar Osnabrück, op 55 km uit de monding. Verder kunnen we onderweg wel bij enige dorpjes een ligplaats vinden.

Boven-Weser

(Minden - Hann.Münden)

205 km 1 sl.

Onder normale omstandigheden is de stroom niet sterker dan ongeveer 4 km/u. De grootst mogelijke diepgang is bij gemiddelde waterstand 1.70 m. Langs dit gedeelte van de Weser liggen 5 jachthavens, grootste onderlinge afstand 78 km. Ook buiten de jachthavens kunnen we hier en daar wel een ligplaats improviseren, maar dan liggen we meestal wel onrustig. De stadjes aan de rivier zijn zeer bezienswaardig.

Fulda

Langs de Fulda (max. diepgang 1.20 m) kunnen we Kassel bereiken.

27 km 6 sl.

Terug over de Mittel-Weser en het Küsten-Kanal

Hann. Münden - Delfzijl

573 km 12 sl.

Ook de Mittel-Weser is een mooie rivier. Er zijn zeven sluizen gebouwd, waardoor het grootste gedeelte van de rivier gestuwd is. Op die plaatsen loopt minder rivierstroom.

Boven-Weser

(Hann. Münden - Minden)

205 km 1 sl.

Zie voor nadere gegevens over dit riviervak de beschrijving "Naar de Boven-Weser".

Mittel-Weser (Minden - Monding van de Hunte)

195 km 7 sl.

De onderlinge afstand tussen bruikbare meerplaatsen bedraagt 16 km, de grootste afstand tussen twee jachthavens 30 km.

Untere Hunte (Weser - Oldenburg)

26 km

Getijdewater, getijverschil 2.40 m. Behalve in Elsfleth zijn in dit gedeelte geen meerplaatsen.

Küsten-Kanal (Oldenburg - Dörpen)

70 km² sl.

Eéntonig recht kanaal met vrij hoge oevers. Er zijn nauwelijks meerplaatsen behalve in Oldenburg.

Dortmund-Ems-Kanal en Ems
(Dörpen - Delfzijl)

77 km² sl.

Beneden de sluis Herbrum is het vaarwater onderhevig aan getijden. Langs de Ems zijn verschillende jachthavens gevestigd.

Naar het oosten van Duitsland

De waterwegen in het oosten van Duitsland zijn via het Mittelland-kanaal bereikbaar. Met name de Märkische en Mecklenburger waterwegen zijn landschappelijk gezien zeer de moeite waard. Ze zijn te vergelijken met de Friese meren, alleen veel rustiger. Het grootste meer is de Müritzsee met een lengte van bijna 30 km. Berlijn ligt in het centrum van de Märkische waterwegen en is zonder problemen bereikbaar.

Een andere zeer interessante mogelijkheid is de Elbe op te varen vanaf Magdenburg tot de Tsjechische grens voorbij Dresden.

Van belang is te weten dat de waterstand op de Elbe stroomopwaarts van Hamburg zeer laag kan zijn, zodat de Havel niet bereikbaar is. Verder zijn de faciliteiten voor inname van water en brandstof gering. Houd hier rekening mee.

Naar de Märkische waterwegen via het Mittelland-Kanaal.

Sluis Sülfeld - Magdenburg

85 km 1 sl.

(scheepslift Rothensee).

Zeer lange wachttijden zijn mogelijk, weinig of geen aanlegmogelijkheden. Via het Abstiegskanaal naar de Elbe.

Magdenburg - Berlijn (Potsdam)

100 km 5 sl.

Via het Abstiegskanaal over de Elbe naar het Elbe-Havel kanaal (sluis Niegripp).

Het kanaal eindigt bij Wusterwitz (Plauer see). Hier begint de Havel, een prachtig meren gebied ten westen, noorden en Z.O. van Berlijn. In dit gebied bevinden zich talrijke jachthavens. Berlijn ligt binnen handbereik. Aan de Wannsee in Berlijn bevinden zich een aantal jachthavens. Van hieruit is het centrum per openbaar vervoer bereikbaar.

Naar de Mecklenburger waterwegen.

Dit vaargebied is zo mogelijk nog mooier en uitgestrekter, met als kern de enorme Müritzsee. Via het Mittelland-kanaal en de Elbe alleen over Berlijn bereikbaar.

Parentz-Müritzsee (Müritz Elde waterweg)

190 km 16 sl.

Via de Havel naar de Müritzsee. In dit prachtige vaargebied bevinden zich voldoende jachthavens. Het is niet mogelijk om via de Müritz Elde waterweg de Elbe te bereiken, omdat de sluis bij Dömitz buiten gebruik is. Er moet weer teruggevaren worden naar Berlijn. Bovendien is de draaibrug bij Malchow buiten bedrijf.

Onderdoorvaarthoogte 1.20 m.

Elbe tot aan Tsjechische grens vanaf Magdenburg.

350 km - sl.

Een prachtige oeverrivier staat voor motorbootvaarders open. Het grootste gedeelte van de Elbe stroomt door beschermde natuurgebieden. Tussen Magdenburg en Wittenburg wanen we ons af en toe alleen op de wereld. De waterkwaliteit is echter zeer slecht.

Aller

Celle - Monding in de Weser

117 km 4 sl.

Maximum kruiphoogte 3.05 m. Maximum diepgang naar gelang de waterstand 1 tot 2 m. Deze weinig bevaren rivier is voor het watertoerisme zeer aantrekkelijk. Het is een regenrivier, die na een flinke regenval in het stroomgebied snel kan wassen. De monding van de Aller is 73 km (met 1 sluis) bovenstrooms van de monding van de Hunte.

Eider

Noordzee - Nord-Ostsee-Kanal (bij Rendsburg)

113 km 4 sl.

Er zijn geen vaste bruggen. Maximum diepgang 2.70 m.

Oude gekanaliseerde rivier, landschappelijk fraai. De Eider is een gedeeltelijke voorloper van het Nord-Ostsee-Kanal. De aanloop van de Noordzee af is niet gemakkelijk: krachtige getijstroomen, vaak lager wal met branding op de voor de kust gelegen banken. Langs de Eider vinden we voldoende ligplaatsen.

Rondvaart Maas - Moezel - Rijn

Lengte (van Nijmegen en terug)

1234 km 120 sl.

Maximum kruiphoogte 3.50 m.

Maximum diepgang 1.80 m.

De totale vaartijd bedraagt ongeveer 156 uur.

De rondvaart is aan te bevelen voor ervaren schippers, die het drukke scheepvaartverkeer op de Duitse Rijn niet schuwen. De mooiste gedeelten in deze rondreis zijn de Maas van Namen tot ongeveer Sedan en de Moezel van de Frans/Duitse grens af.

Weurt (bij Nijmegen) - Maastricht

141 km 6 sl.

Zie hiervoor de Almanak onder Maas-Waalkanaal, Maas, Julianakanaal en Maastricht.

Maastricht - Givet

138 km 17 sl.

Kijk bij België "Naar de Belgische Maas".

Givet - Frans/Duitse grens

417 km 84 sl.

Zie bij Frankrijk. Let op mogelijke scheepvaartstremmingen (chômages).

Frans/Duitse grens - Koblenz

243 km 13 sl.

Zie de alinea "Moezel" hiervoor.

Koblenz- Lobith

273 km

Zie de beschrijving van de Rijn.

Lobith - Weurt (bij Nijmegen)

22 km

Raadpleeg de Almanak onder Lobith, Millingen a/d Rijn, Nijmegen (en Weurt).

Donau

De Donau is voor meeneemboten bevaarbaar vanaf Kelheim (20 km ten ZW van Regensburg). De rivier stroomt langs Regensburg (toekomstige monding van het Main-Donau-Kanal) en vandaar naar de Oostenrijkse grens. De Donaupost ligt bij Obernzell, 16 km stroomafwaarts van Passau.

De afstand van Kelheim tot Obernzell bedraagt 204 km. Het Duitse gedeelte wordt gekanaliseerd als uitvloeisel van de plannen voor de bouw van het Main-Donau-Kanal. Gereed zijn de werken tussen Kelheim en Regensburg (35 km). Tussen Regensburg en Straubing (58 km) zijn werken in uitvoering. Van Straubing tot Vilshofen (70 km) moeten nog 2 of 3 sluizen worden ontworpen en gebouwd. Van Vilshofen tot de Duits/Oostenrijkse grens tenslotte zijn de verbeteringswerkzaamheden gereed. Hier liggen de sluizen Kachlet en Jochenstein. Van Kelheim tot Regensburg moeten buitenlanders een speciale vergunning van de Wasser- und Schifffahrtsdirektion bezitten,

R.-Kumpfmühlerstr. 6,

8400 Regensburg.

De stroomsnelheid op de vrij stromende gedeelten is gemiddeld 7 km/u, maar kan in tijden van grote waterafvoer toenemen tot 10 km/u. Dat kan vooral in juni

Watersportinformatie

voorkomen. Behalve kleine recreatievaartuigen zijn er ook passagiersdiensten, die met grote passagiersboten worden onderhouden.